

זוכרים את לילה-לו?

אם כן - אז התכוננו

לערב של נוסטלגיה משתכנת!

וירח תימני עטוף טלית והרוח שרה שיר בתימנית. ואני זוכרת שבאותם ימים היו כליכך ברננים לגבי אלתרמן, שלא השתמשו בכל מה שכתב, אבל הוא לא היה ברון. ולא היה קפריזי, אם היה מביא טקסט שלא התאים, היה מביא למחרת גירסה אחרת. ולכן: „אני זוכר איך שישבנו בטמדר וחשבנו על התיאטרון החדש. כבר אז הייתה בעייה גדולה להשיג שחקנים, ש-

לאלתרמן שלוש לירות עבור השיר הראי שון שלו ללילה-לו. לכאורה, השלג דאשתקד החי רק בזיכרונותיהם של אנשים, אם הם עדיין בחיים; באלבומי זכרונות, בכריכות עור מאירופה; בתוכניות תיאטרון שאי אפשר שלא לצחוק ממחירן (25 מיל); במודעות הפירסומת הראשונות בארץ („לבך לפיזמון, תיאטרון לי לה לו, לבך לסבון, סבון לי לה לו“); בקיטעי עיתון נים צהובים של העולם הזה בעריכת אורי קיסרי, ובסיגריות („גלובע — שיא הי סיגריות בארץ“) שכבר אינן מעלות עשן.

* * *

רבים טענו שלילה-לו היה בעצם תיאטרון לא-רציני. אחרים זוכרים שזה היה, בסך הכל, קיטש אחד גדול, ושהי קומקום היה חריף יותר. שלילה-לו היה חיקוי לרוויו פולני, להומור הונגרי ור לשמלות של הוליבוד בתוריהוזהב. המבקר רים של או ניבאו ללילה-לו תוכנית אחת בקושי, והוא איכזב אותם ומילא אולי מות. אבל רבים אחרים מודים שאם הייתה פעם סאטירה טובה בארץ, היא צמחה בי לילה-לו.

ולכן: „מה זה סאטירה? זה כמו פאפי ריקה מפולפלת! אתה צריך לטעום ממנה בקצה שפתיך, ולהבין את כל השאר!“

מבקרת אנכי בכנסת, מתיישבת לי בין הקהל. אני פשוט נובלת וגוססת, וחושבת שצריך בכלל לטבן אותם בימים, ולשים בתוך הדוד ולהרחיח שעתיים ככה ככה, very good. ולגלגל אותם על לוח, ולשטוף, אם לא זזים, ולתלות אותם ברוח, ולטחוס את הברזים.

קלצ'קין: „לאלתרמן היה איזה חוש נבואי. היום, כשרוצים לעבד אותו להצגה מחדשה, רואים שבעצם אין מה לעבד.

המלכה כן, זוהי באמת שושנה דמארי, בחברת הבמאי הפולני יארושי, בתצלום ברוח הזמן, על רקע תפאורת התוכנית „הטרקלין“, בשנת 1947. הייתה זאת תקופת הוורר של לילה-לו, שהתמחה אז בעקיצת הברזים, בהשראת פיזמוני אלתרמן.

דמארי: „הייתי ילדה עם עיניים עצומות“

יידעו עברית, קודם כל, שיידעו מה זה לשיר ולרקוד עם כובע יפה וחליפה אלגנטי. את אלף הלירות הראשונות להקמת התיאטרון הלווה לי חבר, ובו במקום הצעיר תי למתתיהו רוזין 80 לירות לחודש, במקום 60 שקיבל עבור הופעתו בבית הקפה. היה לנו מזל שבזמן המלחמה באו הרבה שחקנים מפולין ומרומניה, ואני לא קימצתי בכסף, כי תמיד ידעתי שמישהו טוב באמת, משהלם באמת, וכך הגענו לשבעים איש, שהתפרנסו בלילה-לו.

רוב שחקני לילה-לו אינם עוד כפי-רי אריות מסוגם של מיכאל גור, שמואל פישר, ג'ני לוביץ ומתתיהו רוזין („אני רוצה רק להציץ“, „שיר השיכור“).

אחרים נתפזרו לקצות תבל, מרים פריש חיה בברזיל, אירנה רוזיני סקה, מי שהייתה הפרימדונה הסקסית של הלהקה, ושכבר אז, זוכרת שושנה דמארי, חפרה את בגדיה אצל לולה בר והביאה את לבניה מפריס, חיה היום בניו-יורק, וישנם אחרים, ייבדלו לחיים ארוכים, החיים בארץ עד היום, שניים מהם גם משתתפים בתוכנית החדשה (חדשות לילה-לו): אלכסנדר יהלומי ועקב בן-סירא. ביצדם יופיעו שחקנים חדשים — ריקי גל, שתשיר שירי רים של יאיר רוזנבלום, שנכתבו במיוחד

לילה-לו חוזר

באווררה מתאימה. משה סולו (פישקה בי מילואים), גינט דינר ואחרים.

דמארי: „מישחק זה היה דבר אחר לגמרי בימים ההם. מעולם לא חשבתי ש-אני צריכה לשעשע מישהו, להתייפות או להשפיע במיוחד בחיצוניות שלי. הייתי כליכך רצינית, מין ילדה עם עיניים עצור בחרו לשים כפי את שירי של אהרון אשמן „הביתה“, בתוכנית הטרקלין שביים הי במאי הפולני הנודע יארושי. עמדתי אז בשימלה אפורה על רקע ארבעת הגדודים, לים, שהיו מעין בובות, וניענעו בראשם לאות „לו“, כשאני שרתי והתחננתי „הביתה“ —

וראיתם את דמותי בענן הנוסע, וראיתם את דמותי באור-יום הנוגע, וקולי ירדפכם, לא נחם לא רוגע — הביתה! הביתה! הביתה!

אותה תוכנית טרקלין, שלחה הצגיה לא רק בארץ, כי גם בעולם החדש, ובמערכות העיתונים, ומי שנדמה לו שרק היום קיים דירקרב בין המבקרים למשח-קים, יתבונן נא בקטעי ביקורות מבררי-קים כגון אלה:

„מקלחת קרה ניתכת על העתונות שלנו, ביחוד על עורכי החדשות. יושב לו מיכאל גור בתפקיד היתודי הקרנתי, ואינו יכול להבין כותרת מעין זו: האובסטרקציה הפרלמנטרית גורמת למיליטאריזם קונסי-

רואים כמה שהיה נפלא ואקטואלי.“ ארבעים, כך שמענו וקראנו, היו אומרים על איש, על זה או זה, פשוט גנב הוא או פשוט שקרן הוא, פשוט מלאך הוא או פשוט נבזה, אבל זמננו קצת יותר מורכב הוא, כיום, לפי החוק, אין שום רשות לומר על זה או זה: פשוט גנב הוא כי הגנב הוא לא כליכך פשוט.

ולכן: „מספרים שכאשר גמר אלתרמן את הגימנסיה הרצליה וכתב את השיר הי ראשון שלו, שכבר אז היה בסיגנון הי אלתרמני הטיפוסי, (וכמובן שלגבי אותם הימים נחשב לאוונגארד מוחלט), נבהל אבא שיש, שהיה ידוע כמחנך גדול, ורץ לחברו הטוב ביותר, חיים נחמן ביאליק, תראה את החמן, הוא אמר, ווס איס דו געשריבן (מה כתוב פה?) ביאליק קרא את השיר, החמיץ את פרצופו ואמר: שלח אותו לעבוד את האדמה. אלתרמן האב שלח את אלתרמן הבן לצרפת, ללמוד אגרונומיה. אחרי חמש שנים חזר האגרוני גום אלתרמן, ושלת את הסאטירה.“

דמארי: „נפגשתי עם אלתרמן בקפה גינתר, הוא הביא לי את השיר החדש שי כתב בשבילי, מרים בתי-נסים, וקרא אותו בפני השתוממתי. לא יכולתי להבין איך הוא מכיר כל כך טוב את הגיואנסים הי עדינים של ההווי התימני: כל היום ארוץ, אדופק בקבקים, אן בליה יא, אין קץ לכוכבים

„מה זה היה לילה-לו? חושב קלצ'קין-מוזיקאנט בדרך לאולם הגדול, זה היה אולם ישה חפץ הקטן. זה היה בימי ההאפלות, קומה שנייה לככות את הי אור! זה היה מגדאט. זו הייתה מישטרה יהודית וחוק אנגלי. זה היה קהל שצחק פחות מאשר הוא צחק היום מהגנש אבל הייתה לו השראה אחרת. זה היה הומור אחר.“

* * *

„רידה-קין“ מתלהב משה ולין, הי אימפרטריו הראשון בארץ, (לפני שהעולם

ביאליק על אלתרמן: שילך לעבוד האדמה!

הזה המציא את המילה „אמרגן“) בקפה רוגל החדש, „לילה-לו זה תינוק שנמצא בבטני שמונה חודשים, והעומד להיוולד מחדש בעוד חודש. להיוולד מחדש, כי הוא נולד בפעם השלישית.

„בפעם הראשונה זה היה בקפה סמדר, בסביבות שנות ה-40. זה היה מין ביטירה קפה על הטיילת, שלשם באו בעיקר אנטי-לים ונשים מפוקפקות. שם היינו יושבים, נתן אלתרמן, מתתיהו רוזין ואני, ומכבדים זה את זה בכוסית. כל אחד בתורו, כשי הפרוטה הייתה מצוייה בכיסו, ושם שילמתי

שושנה דמארי הרימה את שפופרת הי טלפון: „כן, מדברת שושנה דמארי. כן, כן, ברצון. שלחי לי את כתובתך, ואשלח לך בתורה תמונה בחתימתי. כן, בשמחה שלום רב.“

הכלנית טרקה את השפופרת בצפון תל-אביב כשחיוך של אני מצפת על שפתי: הילדות האלה לא נותנות מנוחה. מצלצ-לות ביום ובלילה, ואלה בדיוק אותן הי ילדות הרצות אחרי ששי קשת ברחוב. כזה הדור של היום, ולחשוב בנמנים שלנו על לילה-לו, זה כמו לחשוב על השלג דאשתקד. בלתי-אפשרי.“

* * *

ליאון מוזיקאנט ממחר לתיאטרון, עליו לפתוח את הצגת הצוענים של נסים אלוני במלים „השלג דאשתקד. ליידיס אבד גינטלמן, תמיד השלג דאשתקד.“ ור באותן מלים עצמן מסיים ליאון מוזיקאנט את ההצגה.

וזאת אומרת שרפאל קלצ'קין, הלא הוא ליאון מוזיקאנט משחק נוסטלגיה בערב ור מביים נוסטלגיה בבוקר. כי בבוקר הוא ממחר לחזרה של חדשות לילה-לו, שאינו אלא חידושו של תיאטרון ישן. תיאטרון ישן שצריך לעשות אותו הכרה מחודשת. למען אותם שאשתקד הורדמו עליידי שושנה דמארי ב,דובי דובי שן, והיום בניהם מבקשים אוטורפיס ממנה ומשמי קשת. למען אותם שיקבלו את נתן אלתרמן בתוכנית הלימודים החדשה בבית-הספר.